

PROGRAM

- W. A. Mozart (1756-91)** Strygekvartet nr. 22 i B-dur K 589
- Allegro
Larghetto
Menuetto: Moderato
Allegro assai
- Dmitri Sjostakovitj (1906-75)** Strygekvartet nr. 11 i f-mol, opus 122
- Introduktion: Andantino
Scherzo: Allegretto
Recitativo: Adagio
Etude: Allegro
Humoresque
Elegy: Adagio
Finale: Moderato
- PAUSE
- Johannes Brahms (1833-97)** Strygekvartet nr. 3 i B-dur, opus 67
- Vivace
Andante
Agitato, Allegretto non troppo
Poco allegretto con variazioni

Takács Quartet

Takács kvartetten består i dag af **Edward Dusingberre, 1. violin, Károly Schranz, 2. violin, Geraldine Walther, bratsch, og András Fejér, cello.**

Kvartetten blev dannet i 1975 på Franz Liszt akademiet i Budapest, hvor alle i kvartetten var studerende. To år efter kvartetten's dannelse vandt den førsteprisen og kritikerprisen ved den internationale strygekvartetkonkurrence i Frankrig. Siden da har den vundet et utal af priser og modtaget hædersbevisninger. I dag er kvartetten tilknyttet Boalder College i Colorado i USA. Fra den oprindelige kvartet er anden violinisten og cellisten stadig med. Kvartetten har indspillet en række CD'er. I 2017-2018 er de på tourné i Europa og gæster således i aften Aarhus Musikforening.

Aftenens første værk er en af Mozarts såkaldte prøjsiske kvartetter: *Nr. 22 i B-dur, KV 589*. I wienerklassikken var strygekvartetten den dominerende kammermusikalske besætning, og Mozart bidrog til genren med i alt 23 strygekvartetter. Efter Mozarts første få år i Wien aftog hans popularitet. Han måtte rejse ud for at få bestillinger. En af hans rejser førte ham i 1789 til Prøjsens hovedstad Berlin, hvor kong Friedrich Wilhelm d. II af Prøjsen regerede. Mozart fik kontakt med kongen, som i øvrigt var kendt som en dygtig cellist, der også musicerede med hofmusikerne. I et brev fra juli 1789 skriver Mozart: ”I mellemtiden skriver jeg 6 lette sonater til prinsesse Friederika og seks kvartetter til kongen”. Mellem juni 1789 og 1790 komponerede Mozart tre af disse kvartetter. Men formodentlig p.g.a. de økonomiske vanskeligheder, solgte han de tre færdige kvartetter til forlaget ”Artaria” i Wien. Få dage efter Mozarts død i 1791, annoncerede forlaget udgivelsen af dem i ”Wiener Zeitung”. De er karakteristiske ved den usædvanlig solistiske behandling af cellostemmen. Nogle kalder dem derfor slet og ret cellokvartetterne.

Første sats, *allegro* er i sonateform og karakteristisk ved samspillet mellem 1. violin og celloen. Anden sats, *larghetto*: Celloen spiller også her en stor rolle. 3. sats, *menuetto: Moderato*. Satsen er meget lang med mange motiver. Finalen: *Allegro assai*. Den er til gengæld meget kort og sprudlende med et rondotema og klanglige og harmoniske overraskelser.

Dmitri Sjostakovitj anses for Sovjetunionens største komponist men havde i flere år et anstrengt forhold til det kommunistiske parti. Herhjemme modtog han i 1973 Léonie Sonnings Musikpris. Han komponerede i alt 15

strygekvartetter. I aften hører vi den *11. kvartet i f-mol*, som fuldendtes i januar 1966. De fire kvartetter: nr. 11, 12, 13 og 14 er dedikeret til medlemmerne af den legendariske ”Beethoven Strygekvartet” fra Moskva, som uropførte de fleste af hans kvartetter. Kvartetten nr. 11 i f-mol er tilegnet komponisten og violinisten Vasil Pyotrovich Shirinsky, som var en nær ven, og som døde året før. Værket består af 7 satser. Det, der binder satserne sammen i værket, er et motiv, der spilles af celloen i introduktionen og som udvikles i hver af de følgende satser. Disse følger efter hinanden uden afbrydelse. Kvartetten blev uropført i 1966.

Aftenens sidste værk er Johannes Brahms’ *Strygekvartet nr. 3 i B-dur, opus 67*, komponeret 1875-1876. Han påbegyndte værket i sommeren 1875 under et sommerophold i nærheden af Heidelberg, men han afsluttede det først i 1876, hvor det blev opført i maj i Clara Schumanns hjem. Først i oktober blev kvartetten opført offentligt.

I anden halvdel af det 19. århundrede var det først og fremmest Brahms, der førte kammermusikgenren videre. Han var hermed som bekendt i opposition til sine samtidige kolleger i Østrig og Tyskland.

Aftenens strygekvartet består af 4 satser: Første sats, *vivace* er karakteriseret ved stiliserede jagthornssignaler og polkamotiver og kombination af taktarterne 6/8 og 3/4. Anden sats, *andante* har mendelsohnsk romanceskarakter. Tredje sats, *agitato* har mange stemningsskift og virkningsfulde ostinat rytmiseringer.

Fjerde sats, *tema med variationer*, er et mønstereksempel på Brahms’ variationskunst. Betegnelsen ”tema med variationer” har længe været en yndet genre, som f.eks. i wienerklassikken, hvor både Mozart, Haydn og Beethoven anvendte formen. De romantiske komponister videreførte klassikkens tradition. Brahms havde studeret denne form indgående, og den anvendes i flere af hans værker som f.eks. Händel- og Paganinivariationerne for klaver og altså i sidste sats af aftenens kvartet opus 67. I denne sidste sats varieres en enkel liedagtig melodi otte gange med skiftende instrumenter som melodiførende, skiftende taktarter og tonearter. Kvartetens enhedspræg opnår Brahms ved helt uventet til sidst at integrere 1. satsens jagtmotiv i de to sidste variationer.

Eva Kullberg.

MUSIKHUSET AARHUS

LILLE SAL Søndag den 19. november 2017

Takács Quartet

aarhus
musikforening